

Ny rapport om vård och hälsa i utsatta områden

En fjärdedel av boende i utsatta områden, särskilt yngre och personer med utländsk bakgrund, har avstått från att söka vård trots att behoven finns. Negativa erfarenheter, ekonomiska hinder och bristande kunskap om vårdsystemet är vanliga orsaker. Tveksamhet till vaccinationer är också mer utbredd i utsatta områden, där rädslan för biverkningar stundtals väger tyngre än vårdens rekommendationer. Dessutom uppger 23 procent av boende i utsatta områden att de inte vet hur de ska ha råd med medicin efter den planerade höjningen av högkostnadsskyddet som träder i kraft 1 juli 2025. Det visar Järvaveckan Research nya undersökning om vård och hälsa, genomförd av Indikator Opinion.

När det gäller tillit till vården finns det påtagliga skillnader mellan boende i utsatta områdes inställning och övriga Sverige. Förtroendet är generellt högt i övriga Sverige där 69 procent uttrycker en stor tillit till vården, men i utsatta områden är motsvarande siffra 62 procent. Bland personer med utländsk bakgrund i utsatta områden är tilliten särskilt låg, endast drygt hälften (56%) uttrycker stort förtroende.

- I Sverige ska alla ha rätt till samma vård, ändå finns det stora skillnader i vårderfarenheter beroende på var man bor. Det är vården som möter människor när de är som mest sårbara och det kommer med ett stort ansvar. Om alla ska ha samma möjlighet att leva ett frisk liv, måste vi veta vad som skapar brister i tilliten till vården. Det är så vi kan skapa förutsättningar för en mer jämlik hälsa, säger Ahmed Abdirahman, vd och grundare Järvaveckan.

Boende i utsatta områden har sämre erfarenheter av vårdbesök

Av boende i utsatta områden uppger åtta procent att de själva, eller någon i deras närhet, behandlats sämre än andra patienter inom vården. Det är signifikant högre andel än i övriga Sverige där endast två procent uppger att de behandlats illa. Det finns även skillnader inom gruppen, där 12 procent av personer med utländsk bakgrund uppger detta, jämfört med 4 procent bland dem med svensk bakgrund. En markant lägre andel i utsatta områden (76 %) uppger att vårdpersonalen tar dem och deras symtom på allvar, jämfört med 87 procent i övriga Sverige.

Större tveksamhet till vaccin bland yngre och med utländsk bakgrund

Inställningen till vaccinationer är ett av de områden där skillnaderna är som tydligast. Betydligt fler i övriga Sverige har en positiv syn på vaccination jämfört med boende i utsatta områden (71% jämfört med 55%). Tveksamhet till vaccin är mer utbredd bland yngre och bland dem med utländsk bakgrund, och rädslan för biverkningar är särskilt vanligt förekommande i dessa grupper. Personer som är 65 år eller äldre uttrycker genomgående en mer positiv inställning till vaccination, vilket är särskilt relevant eftersom flera vacciner rekommenderas till denna grupp.

Ojämlik effekt av höjt högkostnadsskydd

Den 1 juli 2025 höjs högkostnadsskyddet för läkemedel från 2 900 till 3 800 kronor. Undersökningen visar att effekterna väntas variera beroende på inkomst, bakgrund och bostadsområde. Av boende i utsatta områden uppger 17 procent att de inte vet hur de ska ha råd med läkemedel efter höjningen, vilket kan jämföras med åtta procent i övriga Sverige. Bland personer med utländsk bakgrund boende i utsatta områden är andelen 23 procent, jämfört med 10 procent bland personer med svensk bakgrund.

Mer om undersökningen

Rapporten *Vård och hälsa i utsatta områden 2025* genomfördes av Indikator på uppdrag av Järvaveckan Research i samarbete med Pfizer. Undersökningen riktade sig till ett slumpmässigt urval om 6 658 personer folkbokförda i Sveriges utsatta områden. Totalt samlades 1 624 svar in, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 24 %. För referensundersökningen som riktade sig till boende i övriga Sverige, drogs ett urval om 2 936 personer varav 1 128 personer svarade, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 38 %.

Om Järvaveckan Research:

Var 18:e person i Sverige lever idag i ett så kallat utsatt område. Ständigt kretsar den politiska debatten om boende i utsatta områden, men sällan förs dialoger med dem. Järvaveckan Research fördjupar insikter genom att ta fram nya fakta och ge utrymme åt de röster och perspektiv som traditionellt förbises.

Kontakt:

Ahmed Abdirahman, grundare och vd för Stiftelsen Järvaveckan
Ahmed.Abdirahman@jarvaveckan.se +46 73 907 75 09